

Verslag en advies in het kader van de Verkenning 2014 collegevorming gemeente Groningen (8 april 2014)

Inhoud

1. De raadsopdracht
2. De gevolgde werkwijze
3. Analyse van de verkiezingsuitslag
4. De verkennende gesprekken
5. De hervormingsagenda
6. Samenvattende conclusies en advies

1.De raadsopdracht

Op 27 maart 2014 heeft de raad van de gemeente Groningen mij benoemd tot informateur en mij onderstaande opdracht meegegeven:

- I. De informateur de opdracht te geven om de mogelijkheden te onderzoeken voor een stabiele coalitie die kan werken aan een hervormingsagenda gericht op het herstellen van het vertrouwen tussen burger en gemeentelijke overheid en de veranderende rol van de gemeentelijke overheid in de Groningse samenleving;
- II. De informateur op te dragen om te zoeken naar een politieke samenwerking die niet alleen getalsmatig op een meerderheid in de Raad kan rekenen maar vooral ook een inhoudelijke samenhang vertoont in de hervormingsagenda die partijen, gezien de gemeentelijke opgaven, voorstaan waarbij de inhoudelijke samenhang van dien aard moet zijn dat deze perspectief biedt voor een stabiele politieke samenwerking tot in ieder geval 2018;
- III. Dat onder de gemeentelijk opgaven en de hervormingsagenda in ieder geval de thema's vallen die genoemd zijn in het duidingsdebat, te weten; de relatie tussen overheid en inwoners, de veranderende rol van de gemeentelijke overheid in de Groningse samenleving, economische ontwikkeling en werkgelegenheid, regeldruk, onderwijs, de decentralisaties van de jeugdzorg, langdurige zorg en arbeidsparticipatie, armoedebestrijding en de gemeentelijke financiën met inbegrip van de grote projecten;
- IV. De informateur op te dragen het concept advies te toetsen in een gezamenlijke bijeenkomst met de beoogde coalitiepartijen op draagvlak en onderling vertrouwen alvorens het advies definitief vast te stellen;
- V. De informateur op te dragen om, met inachtneming van de zorgvuldigheid die bij een dergelijk proces past, zo snel als mogelijk te rapporteren aan de gemeenteraad door middel van een schriftelijk advies en een openbare mondelinge toelichting.

2.De gevolgde werkwijze.

Ter uitvoering van de opdracht ben ik als volgt te werk gegaan:

- a. Kennisname van bestaand materiaal:
  - De verkiezingsuitslagen van 2010 en 2014;
  - Het onderhandelingsdossier voor de fractievoorzitters;
  - Het duidingsdebat op 25 maart
  - De raadsvergadering van 27 maart over de informatie opdracht
  - Persverslagen en commentaren in de media
- b. Oriënterende contacten met o.a. de raadsvoorzitter
- c. Formuleren van kernvragen bij de verkenning en het voeren van gesprekken met alle fractiedelegaties
- d. Formuleren van een hoofdbeeld, het terugkoppelen daarvan, en het vaststellen van draagvlak daarvoor.
- e. Houden van een gezamenlijke bijeenkomst met de beoogde coalitiegenoten op maandag 7 april a.h.v. concept rapportage.
- f. Opstelling en aanbieding definitief verslag en advies aan gemeenteraad t.b.v. vergadering van 9 april 2014.

Bij het informatieproces werd ik ondersteund door uw griffier, de heer Dashorst

3. Analyse van de verkiezingsuitslag.

Hoewel de uitslag als zodanig volstrekt helder is, heb ik nog eens gekeken naar de verschuivingen binnen de groep partijen van SP tot en met D66. Dan ontstaat de volgende opstelling.

SP 4, GroenLinks 5, PvdA 9, D66 4, 22 zetels, 52,1 % (2010)

SP 6, GroenLinks 4, PvdA 6, D66 9, 25 zetels, 59,1 % (2014)

De spilfunctie binnen het spectrum, die altijd lag ter linkerzijde, is verschoven van de PvdA naar D66. Meer naar het midden van het hele politieke spectrum. Overigens winnen D66 en PvdA samen met 15 zetels t.o.v. 13 zetels vier jaar geleden. Ook de SP wint 2 zetels. De grootste winst, die van D66, heeft echter een geheel ander karakter aan het spectrum gegeven. Deze constatering is van belang bij het duiden van de opstelling van de diverse fracties bij de draagvlakverkenning tijdens de gevoerde gesprekken.

4. De verkennende gesprekken.

Op 31 maart 2014 heb ik gesproken met vertegenwoordigers van alle fracties in de raad van de gemeente Groningen.

Bij de gesprekken op 31 maart 2014 is de volgende agenda gehanteerd:

1. Gelezen de informatie opdracht, welk beeld heeft u bij de hervormingsagenda?
2. Welke mogelijke coalities, welke wenselijke coalities, eerste voorkeur?
3. Welke blokkades (inhoudelijk, gevoelsmatig, risico's) ziet u, die een stabiele coalitie in de weg kunnen zitten?

Van de gesprekken zijn verslagen gemaakt, welke bijgevoegd zijn bij deze rapportage.

Op 2 april 2014 is met een zestal fracties verder gesproken, ook van deze gesprekken zijn korte verslagen bij deze rapportage gevoegd.

Bij de gesprekken op 2 april, waarbij ik achtereenvolgens gesproken heb met vertegenwoordigers van de fracties van D66, PvdA, GroenLinks, VVD, CDA en SP heb ik mijn voorlopige conclusies uit mijn gesprekken van 31 maart 2014 teruggekoppeld over een mogelijke coalitie, te weten D66, PvdA, GroenLinks en VVD.

Uit alle gesprekken die ik gevoerd heb bleek dat D66 de spil van de nieuw te vormen coalitie zou moeten zijn. Wat opviel is dat de huidige coalitie op geen enkele manier is genoemd.

Vraag die vervolgens aan de orde kwam was hoe de invulling vanuit het midden aan de linker-, respectievelijk de rechterzijde plaatsvindt. Het hoofdbeeld dat ontstond was ter linkerzijde PvdA en GroenLinks en ter rechterzijde de VVD. Varianten hierop zijn genoemd. SP voor GroenLinks, CDA voor VVD. Echter het grootste draagvlak ligt er voor de combinatie D66, PvdA, GroenLinks en VVD. Een combinatie waarin D66, SP en PvdA samen zitting zouden nemen vindt geen meerderheid, is mijn conclusie.

Het hoofdbeeld dat ik n.a.v. de eerste gesprekken heb getrokken, is ook bij de tweede serie gesprekken in stand gebleven.

Aan de vertegenwoordigers van de fracties van D66, PvdA, GroenLinks en VVD heb ik op 2 april expliciet de vraag gesteld of zij een dergelijke mogelijke coalitie zien zitten. En of in vervolg daarop er overgegaan zou kunnen worden naar de fase, waarin ik mijn concept advies toets in een gezamenlijke bijeenkomst met de beoogde coalitiepartijen op draagvlak en onderling vertrouwen.

Zij antwoordden hierop allen bevestigend. Op maandag 7 april 2014 heeft dit gesprek plaatsgevonden. Uitkomsten daarvan zijn dat partijen herbevestigen, ook gelezen de gespreksverslagen, dat de voorgestane coalitie de meest wenselijke is. En wel om de volgende reden:

- het is een meerderheid, die kan steunen op 22 zetels;
- het is een coalitie met het meeste draagvlak;
- kansrijke coalitie gezien de bestuurlijke agenda;
- het gezamenlijk gedragen progressief voortgangdenken;
- de wil om elkaar op inhoud te vinden.

5.De hervormingsagenda

Mijn advies is dat in de op te stellen hervormingsagenda, die niet alleen onderdeel van het formatieproces moet zijn, maar ook onderwerp van gesprek moet zijn met de hele raad en stad, moet worden ingegaan worden op de 2 gezichten van de stad. De stad die aandacht heeft voor zorg in de meest brede zin (o.a. de 3 decentralisaties, de armoedeproblematiek, sociale werkvoorziening, ruimte voor initiatieven van onderop) en de stad in ontwikkeling (o.a. ondernemers, onderwijs, werkgelegenheid, kenniseconomie, duurzaamheid, deregulering, ruimte voor initiatieven van onderop).

In de hervormingsagenda moeten de twee gezichten met elkaar worden verbonden, moeten elkaar versterken. Bij dit alles moet er voldoende financiële scherpte zijn, welk tot een gedegen financieel beleid leidt.

Totstandkoming en uitvoering van hervormingsagenda vraagt zoals gezegd een gezamenlijk optreden van alle partners in de stad en zal moeten leiden tot verandering in houding en gedrag in het politieke en het ambtelijke domein (activerende, vraaggerichte, ophalende overheid). De houding dat de gemeente zowel qua beleid als dienstverlenende organisatie ook een belangrijke stimulator, schepper van voorwaarden, alsmede ondersteuner kan zijn bij het bevorderen van kansrijke initiatieven, is daarbij leidend. In de gezamenlijke bijeenkomst is dit kader bevestigd.

6. Samenvattende conclusies en advies.

Ik ben van mening, op basis van voorgaande, dat de voorgestane coalitie van D66, PvdA, GroenLinks en VVD voor de komende 4 jaar een stabiele coalitie kan vormen. Een coalitie, die werkt aan het opstellen en uitvoeren van een hervormingsagenda die bijdraagt aan het herstel van het vertrouwen tussen burger en gemeentelijke overheid en invulling weet te geven aan de veranderende rol van de gemeentelijke overheid in de Groningse samenleving. Temeer ook omdat de samenleving op heel veel onderdelen verandert en de gemeente op vernieuwende wijze hiermee wil omgaan.

Verder merk ik nog op dat uitgaande van vertrouwen in elkaar, er in de gesprekken de wens is uitgesproken, om tot een akkoord op hoofdlijnen te komen, waarbij uitgangspunten niet in beton worden gegoten.

Advies: ik adviseer u dan ook vanuit de bevindingen van deze verkenning over te gaan tot de vorming van een college van burgemeester en wethouders met de fracties van D66, PvdA, GroenLinks en VVD. Ik wens u bij dit proces veel succes

Groningen, 8 april 2014

w.g.

Hayo Apotheker, informateur